

VOOR
EEN GEZOND EN LEEFBAAR
NOORD-HOLLAND
VOOR IEDEREEN

**VERKIEZINGSPROGRAMMA
SP NOORD-HOLLAND**

Inhoud

	Inleiding	1
1	Bestuur – een provincie voor iedereen	2
2	Ruimte en wonen	4
3	Energie, een duurzame toekomst	6
4	Landbouw, groen, natuur en recreatie	8
5	Verkeer en vervoer	11
6	Economie	13
7	Water en kust	15
8	Financiën	16
9	Cultuur, sport en welzijn	17
10	Dierenwelzijn	18

Het verkiezingsprogramma van de SP voor de Provinciale Statenverkiezingen 2023 is vastgesteld op de regioconferentie Noord-Holland, dd. 3 december 2022 te Landsmeer.

Voor een gezond en leefbaar Noord-Holland voor iedereen

- 1 Het zijn onzekere tijden. Niemand kan voorspellen hoe lang de gevolgen van de oorlog in Oekraïne
2 voelbaar zullen zijn. Ook kan niemand voorspellen hoe diep die gevolgen zullen zijn voor Nederland
3 en dus ook voor de inwoners van Noord-Holland. In 2008 belandde Nederland in een financiële en
4 economische ramp. En net toen het land er weer bovenop leek te zijn gekomen, brak er corona uit.
5 De financiële steun vanuit de overheid hield verreweg de meeste bedrijven overeind. Vervolgens
6 brak de oorlog in Oekraïne uit, die ons land in een zeer zorgwekkende energiecrisis stortte.
- 7 De crisis van 2008 had ook al fikse sporen getrokken, dwars door onze samenleving. Daar hebben
8 we ook nu nog last van. Er is toen flink bezuinigd. Iedereen heeft dat gevoeld, maar vooral de
9 mensen met lage inkomens en de middengroepen. Gemeentes kregen bezuinigingsopdrachten van
10 het Rijk opgelegd: de decentralisaties van de Jeugdzorg, de Participatiewet en de Wet
11 Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). En hoewel duidelijk is geworden dat deze door het Rijk zo
12 bejubelde decentralisaties precies de door de SP aangekondigde verslechtingen hebben gebracht,
13 is er geen enkele beweging merkbaar om ze weer terug te draaien.
- 14 Inmiddels is ook duidelijk geworden dat een eerder ingezette trend, namelijk die van de
15 privatiseringen, voor enorme schade heeft gezorgd. Het Rijk heeft allerlei publieke taken uit handen
16 gegeven, en is de greep op de uitvoering van die taken volledig kwijtgeraakt.
- 17 Voor Noord-Holland is dat het best merkbaar in het openbaar vervoer. Steeds meer buslijnen zijn
18 geschrapt, waardoor steeds meer wijken en dorpen verstoken zijn geraakt van goede verbindingen.
19 Daarnaast is het werken als buschauffeur inmiddels zo onaantrekkelijk geworden, dat er een
20 groeiend personeelstekort is. Met alle gevolgen van dien.
- 21 Nu de oorlog in Oekraïne onze energievoorziening op scherp heeft gezet is eveneens pijnlijk duidelijk
22 geworden dat het buitengewoon slecht was om onze energiebedrijven te verkopen. Om vooral de
23 gasvoorziening enigszins betaalbaar te houden voor inwoners en bedrijven zal het Rijk miljarden
24 overmaken aan buitenlandse energiemaatschappijen, zonder er ook maar enige zeggenschap voor
25 terug te krijgen. In het geval van Vattenfall (was: Nuon) trouwens extra pijnlijk, omdat dit
26 energiebedrijf in handen is van de Zweedse overheid. Zo gaat er dus Nederlands belastinggeld naar
27 de Zweeds staat – hoe dwaas wil je het hebben!
- 28 Meer dan ooit staat de provincie voor belangrijke keuzes. Gaan we door op de oude weg, of kiezen
29 we voor mensen en natuur? Wordt er ingezet op energietransitie die aan het bedrijfsleven wordt
30 overgelaten of doet de provincie dat voortaan zelf? Laten we 'de markt' het openbaar vervoer verder
31 uitkleden of versterken we het OV met een provinciaal vervoersbedrijf? Gaan we voor het behoud van
32 onze mooie kust of laten we die volbouwen met vakantiewoningen? Blijven we de grote vervuilers
33 met fluwelen handschoenen aanpakken of kiezen we nu voor fikse boetes? Blijven we doorgaan met
34 toestaan dat allerlei bedrijven met hun economische activiteiten onze kostbare natuur schade
35 toebrengen? Laten we de natuur aan zijn lot over en dromen we dat het wel goed zal komen?
- 36 Op het moment dat de provincie eindelijk mens en natuur boven geld en economie stelt, kunnen we
37 ons opmaken voor een gezonde en leefbare provincie voor iedereen.

1 BESTUUR - EEN PROVINCIE VOOR IEDEREEN

1 Voor veel mensen is 'de provincie' slechts de bestuurslaag tussen 'de gemeente' en 'het Rijk'. Voor
 2 een belangrijk deel is dat natuurlijk ook zo, maar de provincie is verantwoordelijk voor veel zaken in
 3 ieders directe leefomgeving. Als we het hebben over de plek waar woningen gebouwd gaan worden,
 4 over de energievoorziening van de toekomst, over het belang van goed openbaar vervoer en over het
 5 behoud en de bescherming van de kostbare natuur in ons gebied, dan heeft de provincie Noord-
 6 Holland daarin een belangrijke rol.

7 De SP vindt het belangrijk dat de provincie haar rol naar de inwoners goed uitlegt, maar ook dat het
 8 provinciebestuur de inwoners betreft bij het nemen van besluiten. En dan niet alleen 'luistert', maar
 9 mensen ook invloed geeft op het te nemen besluit. Inwoners weten namelijk vaak heel goed wat er in
 10 hun leefomgeving speelt.

11 Wij vinden dat het provinciebestuur zuinig, efficiënt en doelmatig moet omgaan met de financiële
 12 middelen van de provincie. Het is namelijk geld van ons allemaal. Over het uitgeven van dit geld moet
 13 de provincie ook 'eerlijk en open' zijn – alle inwoners hebben er recht op te weten wat er met het
 14 geld gebeurt en gebeurd is.

De SP wil:

1	Een provincie die dicht bij de mensen staat – en tegelijk een centrale regie oppakt om verschillen en ongezonde concurrentie tussen gemeenten te voorkomen.
2	Altijd goed onderzoeken of ideeën en wensen van inwoners kunnen worden gebruikt in het provinciaal beleid – zo moet burgerparticipatie, bijvoorbeeld in de vorm van een burgerpanel – standaard worden opgenomen in het besluitvormingsproces
3	Zo sober mogelijke voorzieningen voor het provinciebestuur en statenleden.
4	Altijd bestuurlijke integriteit en dat de schijn van belangenverstrengeling altijd vermeden wordt – hier moet een actief en transparant beleid op worden gevoerd, de integriteitscode moet regelmatig met elkaar worden besproken en overtredingen moeten doelmatig en effectief worden aangepakt.
5	Dat het beleid van de provincie niet op marktdenken gebaseerd is. De markt kan namelijk zeker niet alles beter dan de overheid.
6	De inhuur van dure externe deskundigen terugdringen.
7	Zolang het niet verplicht op Europees niveau hoeft te zijn, aanbestedingen voor diensten en producten die de provincie inkoopt op 'de markt', alleen lokaal/provinciaal uitzetten. Voorts moet er sprake zijn van eerlijke regels; zeker op het gebied van arbeidsrecht, duurzaamheid, milieu en social return. Aanbestedingen moeten transparant zijn. Ook moet er eerst worden gekeken naar kwaliteit en niet alleen naar prijs.
8	Terughoudendheid als het gaat om publiek-private samenwerking waarbij de verdeling van verantwoordelijkheid en financiële risico's ongunstig kan uitpakken voor de provincie en dus de belastingbetaler.

9	In (subsidie)overeenkomsten beperkingen aan de hoogte van beloning van bestuurders en managers – in elk geval wordt de Wet Normering Topinkomens als criterium gehanteerd.
10	Geen gemeentelijke herindelingen meer, tenzij de bevolking dit zelf graag wil. We stoppen met lopende herindelingsprocedures waar dit mogelijk is. Over toekomstige herindelingsprocedures moet een referendum worden gehouden in de betreffende gemeenten.
12	Actie vanuit de provincie om de wildgroei van ‘gemeenschappelijke regelingen’ te stoppen – een Gemeenschappelijke Regeling (GR) is verworden tot een extra bestuurslaag waarvan het democratisch gehalte ver te zoeken is. Daardoor is er nauwelijks democratische controle mogelijk op een – inmiddels – flink deel van de financiële middelen van de gemeenten.
13	Dat ondoorzichtige, weinig democratische lobbyorganisaties zoals de Metropoolregio Amsterdam (MRA), verdwijnen.
14	Een fonds instellen ten behoeve van het behoud en de versterking van en de steun aan onafhankelijke regionale media.
15	Een herbezinning op de kerntaken van de provincie – wij willen het takenpakket weer uitbreiden met taken, zoals onderdelen van de specialistische jeugdzorg. Dan moet de ‘marktwerking’ wel verdwijnen.
16	Daar waar de decentralisatie-drift van de landelijke overheid schade toebrengt aan onze inwoners, dat de toezichthoudende rol van de provincie wordt versterkt; denk daarbij aan het interbestuurlijk toezicht op gemeenten, waterschappen en veiligheidsregio’s. Ook het toezicht op de naleving van milieuwetten en veiligheidsregels moet beter. Wanneer het nodig is, moet er meer geld voor vrijgemaakt worden.
17	Een provincie waarin iedereen gelijk is en als gelijke wordt behandeld. In onze provincie is dan ook geen plaats voor racisme, antisemitisme en andere vormen van discriminatie.
18	Voor de eerlijke verdeling van vluchtelingen/asielzoekers geen Spreidingswet, zoals deze nu wordt voorbereid door het kabinet. We willen een eerlijke verdeling in opvangplekken tussen gemeenten, zonder financiële prikkel (bonus). Daarbij wordt geregeld dat kleinschalige opvang mogelijk wordt.
19	Een meldpunt starten voor registratie van ongewenste intimiteiten en geweld tegen vrouwen, voor medewerkers van de provincie en organisaties en overheden waar de provincie relaties mee onderhoudt.

2 RUIJTE EN WONEN

4

- 1 In Noord-Holland is woningnood. Er is een tekort aan woningen in het algemeen en aan betaalbare
2 woningen in het bijzonder. En in de meeste gemeenten heeft men ontzettend lange wachtlijsten voor
3 een sociale huurwoning.
4
- 5 Bouwen doen we zoveel mogelijk in de stad en in de dorpskernen. Alleen *in uiterste noodzaak*
6 bouwen we in het open landschap, op het water, in agrarisch gebied en in het groen. En als we
7 bouwen, dan bouwen we vooral het woningtype waar de meeste vraag naar is: sociale
8 huurwoningen. We moeten voorkomen dat inwoners tegen elkaar uitgespeeld worden door het tekort
9 aan beschikbare betaalbare woningen.
10
- 11 We bouwen duurzame woningen van goede kwaliteit. Die duurzame woningen mogen mensen niet op
12 kosten jagen. De klimaatverandering gaat veel geld kosten. Ook mensen met minder geld hebben
13 recht op een goede, klimaatbestendige woning waarvan de huurprijs betaalbaar is.
14
- 15 Natuurgebieden zijn voor de natuur. Het boerenland is voor ons voedsel. Daarom zorgen we ervoor
16 dat zonnepanelen allereerst op alle Noord-Hollandse daken komen.
17
- 18 De kust, de duinen, de binnenduinrand, bos-, heide- en veenweidegebieden – zoals 't Gooi en het
19 Groene Hart - zijn van ons allemaal. Daar mag niet gebouwd worden. We zorgen ervoor dat
20 projectontwikkelaars en vastgoedspeculanten niet de macht krijgen over wat van ons allemaal is.
21 Daarom verhinderen we dat projectontwikkelaars onze provincie vol zetten met recreatiewoningen
22 die vooral beleggingsobjecten zijn.
23
- 24 Windturbines die schade veroorzaken aan gezondheid en/of de natuur wijzen we af.

De SP wil:

1	Nieuwbouw van woningen binnen bestaand stedelijk gebied, zonder de woon- en leefkwaliteit aan te tasten van de mensen die er al wonen. En ruimte voor woningbouw aansluitend aan de bebouwde kom. De rafelranden van gemeenten moeten daarom glasheldere bestemmingen krijgen, waarop gehandhaafd kan worden.
2	Op de regels voor de bescherming van groen, natuur en open gebied <i>geen onnodige</i> uitzonderingen, ontheffingen en vrijstellingen meer toestaan.
3	Meer sociale huurwoningen en huurwoningen voor de middeninkomens realiseren. Dat doen we onder andere door per gemeente te beoordelen of de verhouding koop-huur voldoet aan de woningvraag van woningzoekenden.
4	Zorgen voor voldoende woningen voor jongeren, ouderen, mensen met een beperking en statushouders. We denken hierbij aan realisatie van kleinschalige zorgcomplexen, waarbij de doorstroming van ouderen bevorderd wordt en er woningen vrij komen voor jongeren en gezinnen.
5	Krimp in de kleine kernen en in Noord-Holland-Noord tegengaan door te investeren in provinciale voorzieningen, zoals openbaar vervoer.
6	Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk bij bestaande haltes, stations en knooppunten van openbaar vervoer situeren, maar niet als dit ten koste gaat van groen en natuur.

7	Agrarische gebouwen die niet meer als zodanig worden gebruikt, laten gebruiken als woon- of bedrijfsruimte, nadat zij opgeknapt en voor hun doel geschikt zijn gemaakt.
8	Verbrede landbouw zoals een boerenlandwinkel toestaan, mits dit samenhangt met het agrarische gebruik van de opstal en het land en mits dit een verrijking van het landschap is.
9	Renovatie van leegstaande kantoor- en bedrijfsruimte, in plaats van nieuwbouw.
10	Leegstaande en geplande, maar nog niet in gebruik genomen bedrijventerreinen herbestemmen voor 'wonen' of teruggeven aan de natuur.
11	Ruimtelijke kwaliteit voorop laten staan, ook door middel van een onafhankelijke adviescommissie (ARO).
12	Geen woningbouw of andersoortige bebouwing in of op de Noord-Hollandse zeewering (dijken). De zeewering is immer bedoeld om de inwoners van onze provincie te beschermen tegen het zeewater en de te verwachten zeespiegelstijging.

3 ENERGIE, EEN DUURZAME TOEKOMST

1 In de transitie naar duurzame en groene energie kiest de SP voor collectieve oplossingen. We
2 draaien de privatisering terug door een provinciaal nutsbedrijf op te richten, zodat de
3 energievoorziening weer in collectieve handen komt. Deze nutsvoorziening staat onder
4 democratische controle van Provinciale Staten.

5
6 Nog zonder het te hoeven hebben over alternatieve energieopwekking, wijzen we nieuwe
7 kerncentrales af. Zij zorgen immers voor onverwerkbaar afval en zorgen voor problemen bij het
8 delven van uranium in de landen waar dit metaal in de grond zit (o.a. Rusland en ook in grote delen
9 van Afrika). Het klimaat vraagt om oplossingen binnen de energietransitie die spoedig te realiseren
10 zijn. Het bouwen van kerncentrales duurt veel te lang en is erg duur. Het wachten op resultaten van
11 onderzoek naar thorium als energiebron, duurt eveneens te lang. We zetten in die tijd en tegen die
12 kosten liever volop in op het verminderen van energieverbruik.

13
14 De klimaatdoelstellingen van Parijs stellen ons voor een forse opgave. De kosten die het realiseren
15 van de klimaatdoelstellingen met zich meebrengt, moeten eerlijk verdeeld worden.

16
17 De SP kiest voor klimaatrechtvaardigheid. Multinationals en grote ondernemingen, die het
18 leeuwendeel van de klimaatschade veroorzaken, houden we hiervoor verantwoordelijk. Het kan niet
19 zo zijn dat individuele huishoudens het merendeel van de rekening op zich moeten nemen - het
20 bedrijfsleven betaalt als grootste vervuiler dan ook het meest.

21
22 Energie is op dit moment voor (grote) bedrijven goedkoop en voor huishoudens duur. Omdat (grote)
23 bedrijven veel meer vervuilen, moet de energierekening - zeker voor energieslurpende - bedrijven,
24 waaronder datacenters, veel hoger worden dan zij nu is. Daarbij proberen we de schade voor kleine
25 bedrijven te beperken.

De SP wil:

1	In de transitie naar duurzame en groene energie kiezen voor collectieve oplossingen, waardoor de kosten van de transitie naar draagkracht verdeeld worden. Hierin spelen gemeente, provincie, het Rijk en woningcorporaties een belangrijke rol.
2	Kiezen voor energiedemocratie: we stimuleren en ondersteunen (lokale) duurzame opwekking van energie, mits er sprake is van zeggenschap van de Noord-Hollanders en waarvan omwonenden zoveel mogelijk kunnen meeprofiteren.
3	Zuinig zijn op open en onaangetast landschap. Zonnepanelen leggen we daarom op daken, zoals van woningen en (vooral) van bedrijfspanden. Er is op die daken namelijk veel ruimte.
4	Windturbines concentreren in gebieden waar geen overlast en gezondheidsschade voor omwonenden kan worden veroorzaakt en waar geen schade aan het landschap wordt toegebracht. Geschikte plekken zijn in ieder geval het havengebied van Amsterdam en op zee (op voldoende afstand van de kust), maar niet in de Waddenzee.
5	Een eigen provinciaal nutsbedrijf oprichten, voor de opwekking van duurzame energie. Daarin worden ook de energie-activiteiten van de gemeentelijke bedrijven ondergebracht, zoals die van afvalverwerker HVC.

6	De winning van aardgas – nu de gaskraan in Groningen dichtgedraaid wordt – niet verplaatsen naar de zogeheten ‘kleine gasvelden’, zoals het gasveld tussen Alkmaar en Bergen, het Middellie-gasveld ten noorden van Purmerend en het gasveld Hollands Kroon/Oude Sluis.
7	Dat de ambities van energiemultinational Taqa om het volume van gasopslag in de Bergermeer te verhogen, door de provincie worden afgewezen. In haar taak om advies uit te brengen aan het Rijk over de opslag van gas stelt de provincie het belang van haar inwoners altijd boven economische belangen.
8	In onze provincie geen winning van schaliegas toestaan, ook niet in de ons omringende wateren. Ook willen wij geen import van schaliegas.
9	Energiedistributiebedrijven verplichten om de capaciteit voor de opvang van duurzaam opgewekte energie passend te maken en de infrastructuur voor het vervoer van energie te versterken.
10	Onderzoeken wat de mogelijkheden, kansen en gevolgen zijn voor geothermie in onze provincie; hetzelfde geldt voor waterstof. De provincie neemt hier een actieve rol in.
11	Volop aandacht voor het verbeteren van de luchtkwaliteit in Noord-Holland; zo nemen we drastische maatregelen om de uitstoot van CO ₂ terug te dringen – bijvoorbeeld door het terugdringen van vluchten van en naar Schiphol en het beteugelen van de uitstoot bij Tata Steel.
12	Een provincie die inzet op het realiseren van een circulaire economie, waarbij we stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen en biomassa.
13	Geen kerncentrales. Er zijn betere alternatieven.
14	Het opstarten van een afvalverwerkingscentrale die zich specifiek richt op de verwerking van luiers en ander incontinentiemateriaal; we nemen dit op in het provinciaal afvalverwerkingsbeleid en stimuleren gemeenten om ook dergelijk beleid te maken. Dat kan door het verlenen van startsubsidies.

4 LANDBOUW, GROEN, NATUUR EN RECREATIE

1 De Nederlandse land- en tuinbouwsector heeft in 2021 een record geboekt. De waarde van de
 2 landbouwexport in 2021 wordt geraamd op 104,7 miljard euro en bestaat voor 75,7 miljard euro uit
 3 goederen van Nederlandse makelij en voor 29,0 miljard euro uit wederuitvoer van
 4 landbouwgoederen van buitenlandse makelij. De export van goederen van Nederlandse makelij is
 5 10,7 procent groter dan in 2020, de wederuitvoer groeide met 6,1 procent. Nederland is de op een na
 6 grootste landbouwexporteur ter wereld. Alleen de VS exporteerde meer land- en
 7 tuinbouwproducten. De VS is 231 keer zo groot als Nederland. In dat licht gezien, kan de productie in
 8 Nederland fors naar beneden. In 2020 waren er in Nederland 75.255 landbouwvestigingen. Van het
 9 totale Nederlandse grondgebied (41.543 km²) werd 54% gebruikt door de landbouw (2.236.317
 10 hectare).

11
 12 Het aantal primaire land- en tuinbouwbedrijven in Noord-Holland kwam in 2021 uit op 3.455
 13 bedrijven. Nederland is tevens de derde netto-exporteur ter wereld, na Brazilië en Argentinië. Dat
 14 betekent dat Nederland veel minder landbouwproducten importeert dan dat het exporteert – het
 15 verschil bedraagt ruim 27 miljard. De import werpt wel een donkere schaduw over dit schijnbare
 16 succesverhaal: het kleine, dichtbevolkte Nederland kan zo'n enorm grote exporteur van
 17 landbouwproducten zijn doordat de basisvoedingsstoffen voor een flink deel uit het buitenland
 18 komen. Nederlandse koeien, varkens en kippen consumeren zulke uiteenlopende producten als
 19 tapioca, palmpitschilfers en sojaschroot.
 20 In 2021 besloeg het areaal cultuurgrond in Noord-Holland ongeveer 126.600 hectare (ha), dat
 21 overeenkomt met 7% van de cultuurgrond in Nederland. Het areaal is al jarenlang nagenoeg
 22 ongewijzigd. Meer dan de helft daarvan (69.200 ha) is in gebruik als grasland. Het areaal eiwitrijke
 23 gewassen neemt vanaf 2015 jaarlijks gestaag toe tot 1.740 ha in 2021. Het gemiddelde Noord-
 24 Hollandse bedrijf is met ruim 37 ha iets (1,5 ha) groter dan het gemiddelde van Nederland. Net na de
 25 millenniumwisseling waren de bedrijven in Noord-Holland nog wat kleiner dan gemiddeld. Die
 26 schaalgrootteverschillen komen vooral terug bij de akkerbouw- en vollegrondsgroentebedrijven. Het
 27 agrarisch grondgebruik daalt ten koste van bebouwd terrein en recreatie.

28
 29 De omstandigheden van arbeidsmigranten uit bijvoorbeeld Oost-Europa bij agrarische bedrijven in
 30 Noord-Holland, zijn vaak slecht. Zij moeten vooral heel hard werken en 'hun mond houden'. Hun
 31 huisvesting laat vaak ook te wensen over. De agrarische producten worden vaak weer uitgevoerd
 32 naar het buitenland. In Nederland blijft dan alleen de winst achter. Als op deze manier niet lokaal
 33 wordt geproduceerd, leidt dit tot onnodige milieubelasting door lange-afstands-vervoer.

34
 35 Gelukkig neemt de agrarische sector zich voor om milieuvriendelijker te produceren. De provincie
 36 Noord-Holland maakt zich sterk voor natuur-inclusieve landbouw, grondgebonden veeteelt,
 37 bloemrijke akkerranden in het kader van de biodiversiteit, voor het verkleinen van de stikstof- en
 38 ammoniakuitstoot van de veestapel en het behoud van de weidevogels. Toch zet dit nog geen zoden
 39 aan de dijk. Hier moet harder aan gewerkt worden, zodat zo snel mogelijk – uitsluitend – nog
 40 duurzame, circulaire en biologische landbouw aanwezig is.

41 In het Groene Hart en in de veenweidegebieden van Noord-Holland daalt de bodem onrustbarend. Dit
 42 veroorzaakt veel uitstoot van CO². Daarom is het zaak om nog sneller maatregelen te nemen om
 43 deze bodemdaling een halt toe te roepen.

44 De bouw van een groot aantal nieuwe woningen zorgt voor een extra druk op de bestaande
 45 natuurgebieden. Het aanleggen van nieuwe natuur- en recreatiegebieden nabij de rand van het
 46 stedelijk gebied, zorgt voor spreiding van de drukte en voor een aantrekkelijke woonomgeving.

47
 48 De provincie betaalt aan agrariërs vergoedingen voor schade die in het wild levende dieren
 49 veroorzaken. Deze dieren worden, tot afschuw van de SP, op grote schaal gedood door vergassing of
 50 afschot.

51
 52 De stikstofproblematiek is één van de heftigste crises op dit moment. De provincie gaat – als de
 53 huidige plannen doorgaan – een cruciale rol spelen in de aanpak van deze problematiek. De
 54 alternatieve landbouwvisie van de SP, 'Aarde, boer, consument', is hierbij leidend.

De SP wil:

1	Stimulering van (lokale) duurzame en biologische land- en tuinbouw, eerlijke handel, eerlijke prijzen en een totaalverbod op chemische bestrijdingsmiddelen. Chemische bestrijdingsmiddelen zijn namelijk schadelijk voor dieren, ons drinkwater en uiteindelijk de hele voedselketen.
2	Verbreding van de agrarische bedrijven mogelijk maken door bijvoorbeeld zorgfuncties, kinderopvang, agrotourisme, een boerderijwinkel en educatie toe te staan.
3	Geen megastallen, geen industriële (pluim)veeteelt en geen maximale groei van agrarische activiteiten.
4	Het produceren van biologische producten nadrukkelijk stimuleren en hier meer ruimte aan bieden. We willen de vleesproductie verlagen.
5	De maximale omvang van bouwblokken (schuren, loodsen en stallen) op agrarisch terrein niet vergroten.
6	Huisvesting van tijdelijke medewerkers van agrarische bedrijven uitsluitend in menswaardige woningen, bij voorkeur niet op het erf van het bedrijf. We zetten daarom de aanbevelingen van het rapport Roemer om in beleid.
7	Streng beleid tegen stikstof in bodem en lucht.
8	Geen mestvergistingsinstallaties als deze bijdragen aan de import van klimaatverwoestend veevoer en als ze overlast voor de omgeving veroorzaken.
9	Het uitrijden van beschikbare (ruige) mest stimuleren, in plaats van het gebruik van kunstmest.
10	Een grote invloed van dierenwelzijnsorganisaties op het provinciaal beleid voor dieren en dierenwelzijn.
11	Een provincie die toezicht houdt op het dierenwelzijnsbeleid van gemeenten.
12	Snel het Natuur Netwerk Nederland (NNN) binnen onze provincie afmaken.
13	Bijzondere Provinciaal Landschap (BPL) benoemen, inrichten en ecologisch beheren.
14	Met het oog op klimaatadaptatie, meer aandacht voor behoud en bescherming van plantsoenen en tuinen binnen bestaand stedelijk gebied. En aandacht voor voldoende groen bij nieuwbouwprojecten en voor het vergroenen van schoolpleinen.
15	Meewerken aan het mogelijk maken van stadslandbouw.
16	Meer geld beschikbaar stellen voor natuurbeheerorganisaties.

17	Zorgen dat de verscheidenheid in natuur- en recreatiegebieden blijft bestaan, vooral voor de inwoners van Noord-Holland die in hun eigen woonomgeving weinig groen hebben.
18	Dat (commerciële) activiteiten die de natuur schade toebrengen, worden geweerd.
19	Behouden en waar mogelijk uitbreiden van stiltegebieden en de stilte handhaven.
20	Stoppen met de bouw van recreatiewoningen.
21	Vasthouden aan het principe: "Boom weg – boom terug", waarbij het totale kroonvolume minimaal gelijk blijft, ten gunste van de biodiversiteit.
22	Dat er maatregelen genomen worden voor het Groene Long-gebied (het groene gebied tussen Zaanstad, Uitgeest, Heemskerk en Beverwijk) om het landschap, de landbouw, natuur, de Stelling van Amsterdam en de recreatie te versterken. Dit groene gebied is van grote waarde.
23	De milieu- en gezondheidsbelasting van (glas-)tuinbouw terugbrengen naar acceptabele waarden.

5 VERKEER EN VERVOER

- 1 Er is decennialang te veel geld gestoken in het aanleggen van steeds meer nieuwe wegen. Daarbij
 2 had autogebruik de prioriteit. In dezelfde periode vond in onze provincie kaalslag plaats binnen het
 3 openbaar vervoer; dat is een politieke keuze geweest.
- 4 Het is nu tijd voor een andere visie op verkeer, vervoer en bereikbaarheid. Individuele automobilititeit
 5 neemt enorm veel ruimte in beslag, neemt nog steeds toe en zorgt bovendien voor geluidshinder en
 6 een slechte luchtkwaliteit. De omslag naar collectief vervoer is daarom noodzakelijk.
- 7 Goed openbaar vervoer is van levensbelang voor de leefbaarheid, voor de bereikbaarheid van kleine
 8 steden en dorpen. Wij kiezen voor de bus, voor lightrailverbindingen waar dit mogelijk is, voor dubbel
 9 spoor waar dit noodzakelijk is.
- 10 Bij het aanleggen, aanpassen, verbeteren of verplaatsen van infrastructuur kan er sprake zijn van
 11 (blijvende nieuwe) overlast voor de omwonenden. De provincie moet meer oog hebben voor deze
 12 omwonenden en eventueel toeschietelijker zijn bij het voorkomen en verhelpen van deze overlast.

De SP wil:

1	Alleen in uiterste noodzaak aanleg of uitbreiding van wegen. Dat gebeurt op basis van juiste verkeersprognoses en bij een gebrek aan alternatieven.
2	Er wordt gekeken naar 'asfalt-om-de-kern-heen' op plekken waar veel verkeer dwars door dorpen wordt geleid, waarbij de verkeersveiligheid en leefbaarheid in het geding zijn.
3	Geen (financiële) medewerking aan aanleg en uitbreiding van wegen die behoren tot het rijkswegennet.
4	Een definitieve streep zetten door de voorgenomen verbindingsweg A8-A9. De stikstofcrisis, fijnstof, gezondheid van mensen, druk op de open ruimte en de energietransitie vragen om alternatieve en eigentijdse oplossingen voor de mobiliteitsopgave in en buiten het gebied.
5	Het bestemmingsplan Zandzoom in Heiloo moet dusdanig aangepast worden dat de Afslag A9 bij Heiloo niet hoeft te worden aangelegd en dat de natuur en het landschap niet worden geschaad.
6	Verdere aanleg van goede en brede fietspaden ter versterking van het provinciaal netwerk.
7	Snelle aanpak van fietsknelpunten in de provincie: 'eigen knelpunten' moeten spoedig worden verbeterd en de aanpak van 'lokale knelpunten' moeten versneld worden medegefinancierd.

8	Verdere uitbreiding van het aantal P+R-plekken, deelauto's, deelfietsen en OV-fietsen en uitbreiding van het aantal fietsparkeerplekken bij OV-knooppunten.
9	Omwille van comfort en capaciteit drukke buslijnen naar lightrail omzetten.
10	Zo veel mogelijk de geschrapte buslijnen en opgeheven bushaltes terugbrengen.
11	Buurtbussen, gereden door vrijwilligers, zo snel mogelijk weer reguliere buslijnen laten zijn. Reguliere buslijnen niet vervangen door belbus of buurtbus.
12	Geen tariefsverhogingen in het openbaar vervoer, ook niet in de spits.
13	Eén tariefstelsel voor bus, trein, tram en metro en voor integrale informatievoorziening over concessiegrenzen heen, waarbij het dubbele overstaptarief wordt geschrapd met gebruik van één abonnement.
14	Een pilot starten waarbij we gedurende één maand per jaar provinciebreed openbaar vervoer aanbieden voor tien euro.
15	Dat zorg- en onderwijsinstellingen, bedrijventerreinen en locaties met een welzijnskarakter goed bereikbaar zijn en blijven met het OV – voor zorginstellingen geldt een maximale afstand van 300 meter tot een OV-voorziening. Met bedrijventerreinen zoals op en rond Schiphol sluiten we Mobiliteitsakkoorden om het OV-gebruik voor woon-werkverkeer te stimuleren.
16	Onderzoek naar het oprichten van een eigen provinciaal openbaar vervoerbedrijf.
17	Stimuleren van passagiers- en vrachtvervoer over water, wanneer dit een milieuvriendelijker alternatief is dan vervoer over land. Daarbij blijven we ons sterk maken voor 'de kleine binnenvaart'.
18	Alles-op-alles zetten om het Rijk en ProRail te bewegen het spoorwegnet in onze provincie op te waarderen, onder andere door enkel spoor te verdubbelen, het realiseren van inhaalsporen, perronverlenging, nieuwe stations en de uitbreiding van spoorcapaciteit met meer treinen.
19	De intercity's ten gunste van het regionale OV-netwerk behouden en inzetten op het laten fungeren van Amsterdam Centraal als doorstroomstation, i.p.v. eindpunt voor vrijwel alle treinen.
20	Een provincie die meer opkomt voor de belangen van omwonenden, als deze worden geconfronteerd met (blijvende, nieuwe) overlast door aanpak van infrastructurele knelpunten. Waar nodig moet de provincie maatregelen medefinancieren.
21	Plaatsen/woonkernen met een inwonertal vanaf 1000 opnemen in de dienstregeling van het openbaar vervoer, met tenminste één halte.

6 ECONOMIE

- 1 Iedereen moet kunnen meeprofiteren van economische groei. Dat kan door te investeren in publieke
- 2 voorzieningen, zoals openbaar vervoer, de bibliotheek of het zwembad en deze voorzieningen
- 3 draaiende te houden met behulp van betaalde medewerkers.
- 4 Een goede economie is belangrijk voor ons allemaal. De provincie kan bedrijven en projecten
- 5 stimuleren, maar de SP wil dat dit transparant en controleerbaar is. Bovendien moet het beschikbaar
- 6 gestelde geld altijd terug naar de provincie.
- 7 De SP wil dat leegstaande bedrijventerreinen en wegwijnende winkelstraten in onze provincie,
- 8 nieuw leven wordt ingeblazen.

De SP wil:

1	Pleiten voor de komst van (vormen van) hoger onderwijs in de noordelijke helft van de provincie, als ook voor het behoud van gevarieerd mbo.
2	Investeren in het midden- en kleinbedrijf (MKB). Hiervoor zijn al stimuleringsubsidies en een Noord-Hollands fonds voor innovatief MKB. De SP wil dit behouden en er extra in investeren. Bij de provincie Noord-Holland komt er één MKB-loket.
3	Dat de provincie een verbindende rol blijft spelen in het afstemmen van het onderwijsaanbod van ROC's op de regionale arbeidsmarkt. Dit gebeurt in samenspraak met de onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven.
4	Buurtwinkelcentra die te kampen hebben met leegstand en teruglopende bezoekersaantallen, opknappen en ondersteunen. Iedereen moet in de buurt zijn dagelijkse boodschappen kunnen doen.
5	Leegstand of aantasting van het voorzieningenniveau wordt voorkomen. Regionale afstemming bij de eventuele uitbreiding van winkelcentra is daarbij van groot belang.
6	In het toerismebeleid aandacht voor de spreiding van toeristen om overlast, zoals dat bijvoorbeeld in Amsterdam en Texel ervaren wordt, te voorkomen en tegen te gaan.
7	Massatoerisme aan banden leggen en kritisch zijn tegenover cruiseschepen vanwege hun grote impact op het milieu. Bovendien werkt de bemanning van deze schepen vaak onder slechte arbeidsomstandigheden.
8	Geen nieuwe weidewinkels, outletstores en winkelcentra en geen nieuwe winkelbranches toestaan buiten bestaande winkelgebieden.
9	Niet nog meer datacenters van Google en Microsoft op het Agriport-terrein, nabij Middenmeer. We zijn namelijk zuinig op ons landschap, ons drinkwater en onze energie.

10	Geen financiële steun aan de bouw van de nieuwe kernreactor Pallas in Petten, omdat anderen inmiddels isotopen maken die goedkoper zijn waardoor Pallas een economisch onverantwoorde investering is.
11	De provincie stopt met het voeren van een sponsorbeleid en het sponsoren van evenementen als SAIL en Jumping Amsterdam.
12	Geen aanleg van nieuwe bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord, 'verrommeling' van het landschap tegengaan en nieuwe bedrijfsvestigingen concentreren op bestaande bedrijventerreinen – zo nodig door herstructurering.
13	Krimp van het aantal vluchten op Schiphol. En vliegveld Lelystad niet openen.
14	Een provincie die zich sterk maakt voor het gebruik van de trein in plaats van het vliegtuig, als we het hebben over reisafstanden van minder dan 750 kilometer.
15	Beperking van de geluidsoverlast die veroorzaakt wordt door Schiphol – 'stillere' vliegtuigen zijn geen ruilmiddel voor meer vluchten.
16	Ontwikkeling van de havenactiviteit in het Noordzeekanaalgebied en in Den Helder niet in concurrentie brengen met andere havens in Nederland, maar een goede afstemming en samenwerking.

7 WATER EN KUST

- 1 Nederland heeft steeds vaker te maken met heftige regenbuien die voor grote wateroverlast zorgen.
 2 De riolering en afwatering kunnen dergelijke hoeveelheden water niet aan. De verantwoordelijkheid
 3 voor de waterbeheersing ligt allereerst bij de waterschappen. Maar ook de provincie is
 4 verantwoordelijk. De provincie houdt zich (ook) bezig met het beschermen tegen overstromingen en
 5 het benutten en beheren van water.
- 6 De provincie geeft veel geld uit aan het opleuken van straten en pleinen in badplaatsen om de
 7 economie in deze plaatsen te bevorderen. De provincie zorgt er tevens voor dat infrastructurele en
 8 recreatievoorzieningen worden gekoppeld aan het versterken van de dijken. Deze koppeling is
 9 onwenselijk; het is niet duidelijk wat het oplevert, behalve veel ongenoegen bij bewoners.
- 10 Ook geeft de provincie de gemeenten de gelegenheid te bouwen op stranden, in de duinen en de
 11 binnenduinrand. Dit levert veel winst op voor projectontwikkelaars en veel ongenoegen bij de rust
 12 zoekende toeristen, recreanten en bewoners. Dit willen we tegengaan.

De SP wil:

1	In verband met de klimaatverandering meewerken aan het klimaatbestendig en veilig maken van waterwerken en waterkeringen.
2	Bevordering van de verkeersveiligheid op het water.
3	Alleen financiële steun aan projecten ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van bad- en kustplaatsen, als de inwoners en bezoekers daar aantoonbaar op vooruitgaan.
4	Aan het strand, in de duinen en in de binnenduinrand geen grootschalige toeristische voorzieningen maar natuur, rust en stilte bevorderen.
5	Geen steun aan economische activiteiten in de Waddenzee. Maar wel steun aan verbetering van de natuurwaarden met behoud van rust, ruimte en de dynamiek van de natuur. Tevens het herstel van (deel)ecosystemen. En zeker geen gaswinning.
6	Zorgvuldig waterbeheer; stortbuien en perioden van droogte laten ons de urgentie zien van goed watermanagement.
7	Meer kennis bundelen op het gebied van bijvoorbeeld duurzame visserij, recreatie, milieu, waterberging om te komen tot een toekomstbestendige visie op het IJsselmeer. We ondersteunen een duurzame IJsselmeeragenda en pleiten voor het opzetten van een 'IJsselmeeracademie'.
8	Behoud van provinciale veerdiensten of onbemande veren, met een laag (of liever: nul-) tarief.
9	Water betaalbaar houden voor iedereen; de waterschappen mogen hogere kosten voor water niet zomaar doorberekenen in de belastingen. Als waterbeheer duurder wordt door de aanpak van (meer) verontreinigingen, dan gaat wat ons betreft de vervuiler betalen.
10	De waterschappen bij de provincie onderbrengen.

8 FINANCIËN

- 1 In de provincie Noord-Holland gaat jaarlijks veel geld om. De SP vindt dat een flink deel van dit geld
2 aan de verkeerde dingen wordt besteed.
- 3 De SP wil dat er meer geld wordt besteed aan projecten en voorzieningen waar meer mensen van
4 profiteren. De provincie moet meer geld investeren in maatregelen die ervoor moeten zorgen dat
5 geen mens achterblijft. Daarbij willen we een rechtvaardiger begroting, waaruit duidelijk blijkt dat we
6 als provincie investeren in de aanpak van klimaatverandering, in het op peil houden van de
7 leefbaarheid, in het versterken van een fijnmazig openbaar vervoer en in het uitbreiden en
8 beschermen van onze kostbare natuur.
- 9 De energietransitie kost veel geld. Het gevaar bestaat dat veel van onze inwoners de te nemen
10 maatregelen niet kunnen betalen. De SP vindt dat de provincie hier niet alleen rekening mee moet
11 houden, maar ook op een rechtvaardige manier deze mensen financieel tegemoet moet komen.
12 Bestaande fondsen zijn niet geschikt en niet toereikend om hieraan te kunnen voldoen.
- 13 Op dit moment houdt de provincie zich aan een aantal kerntaken. Dit aantal taken is de afgelopen
14 jaren kleiner geworden. Het ondersteunen van bedrijven krijgt daarbij nog steeds wel veel aandacht.
15 De SP wil graag het takenpakket van de provincie weer uitbreiden: meer taken op sociaal gebied en
16 uitbreiden van het taakgebied 'cultuur' – waarbij geldt dat iedereen hiervan moet kunnen profiteren.
17 Het betekent wel dat hiervoor meer geld moet worden vrijgemaakt.

De SP wil:

1	Uitgaven voor verbetering en stimulering van de economie, uitsluitend nog als vooraf is aangetoond wat we ervoor terugkrijgen.
2	Een reserve instellen ten behoeve van een 'Fonds Openbaar Vervoer', om meerkosten die nodig zijn om OV-voorzieningen in stand te houden en te kunnen financieren. Dit fonds wordt gevuld met de groei van het totaal bedrag aan opcenten.
3	Provinciale subsidies voor leefbaarheid vergroten, met sterke invloed van bewoners en gemeenten.
4	Niet meer bezuinigen op publieke voorzieningen, tenzij ze aangetoond geen nut meer hebben.
5	Financiële steun voor gemeenten alleen op grond van heldere en consequente regels, maar zeker niet voor prestigeprojecten of het afdekken van financiële blunders.
6	De algemene reserve opnieuw onder de loep nemen – nog resterende NUON-gelden met voorrang besteden aan publieke voorzieningen als het OV, aan 'groen' en aan duurzaamheid.
7	Het stelsel van subsidies binnen de provincie aanpassen, zodat het transparanter wordt.
8	Niet meer investeren in 'verouderde technologie'; er moet aantoonbaar sprake zijn van echte innovatie. Mede-investeren in organisaties als Pallas moeten we om die reden stoppen.
9	Kostenoverschrijding bij grote projecten, zoals bij HOV-projecten, niet afwentelen op gemeenten en haar inwoners. Dit moet binnen de provinciale (project-) begroting worden opgevangen.

9 CULTUUR, SPORT EN WELZIJN

- 1 Vanaf 2011 heeft de provincie Noord-Holland sterk bezuinigd op het zogeheten 'sociaal domein'; dat
 2 wil zeggen binnen cultuur, sport en welzijn. Het provinciebestuur vond destijds dat ondersteuning
 3 van cultuur, culturele infrastructuur, sport en welzijn geen provinciale taak meer was.
- 4 Een en ander bleef niet zonder gevolgen. Om een voorbeeld te noemen: in de jaren vóór 2011 was
 5 Noord-Holland wat cultuur betreft veruit de best presterende provincie. Er gebeurde veel – in vrijwel
 6 alle scholen was veel aandacht voor cultuur – ondersteund door de provincie.
- 7 Vandaag de dag is van dat gunstige cultuurklimaat nog maar weinig over. Hetzelfde geldt voor sport
 8 en welzijn.
- 9 De SP vindt dat ondersteuning van cultuur, sport en welzijn wel degelijk een taak van de provincie is.
 10 De provincie is een 'midden-bestuur' en dus de geëigende overheid om, daar waar de andere
 11 overheden gaten laten vallen, de helpende hand te bieden.
- 12 De provincie ziet er wat ons betreft daarom op toe dat dorpshuizen ook voor jongeren opengesteld
 13 blijven en dat elke gemeente streeft naar één of meer zorgbuurthuizen.

De SP wil:

1	Behoud en bescherming van archeologische en aardkundige waarden, waar de provincie sterk op toeziet.
2	Een goede infrastructuur van cultuureducatie in de hele provincie. En een betaalbare cultuur.
3	Een provincie die provinciebreed de cultuureducatie en talentontwikkeling faciliteert, ondersteunt en stimuleert en op die manier zorgt voor een goede toegankelijkheid ervan.
4	Een provincie die het productieklimaat op het gebied van theater, muziek en festivals provinciebreed ondersteunt.
5	Cultuurhistorie, cultureel erfgoed en monumenten in stand houden, ontwikkelen, toegankelijker en 'beleefbaar' maken.
6	De breedtesport ondersteunen en zorgen voor een goede spreiding van sportaccommodaties. We starten een subsidieregeling om gemeenten te stimuleren om sportvoorzieningen op te zetten in woonwijken.
7	Een provincie die zich actief inzet voor het leefbaar houden van kleine kernen en krimpgebieden binnen de provincie.
8	Stimuleringsmaatregelen om bij te dragen aan het aanpassen van sportaccommodaties voor gehandicapten en gehandicaptensport.
9	Onderdelen van de specialistische jeugdzorg weer onder regie brengen van de provincie – het betreft die onderdelen die bovenregionaal geregeld (moeten) worden. Wanneer dit noodzakelijk is – of op zijn minst wenselijk – moet werk worden gemaakt van het onderbrengen van deze onderdelen bij het Rijk.

10 DIERENWELZIJN

- 1 Het zich volledig richten op economische ontwikkeling en groei gaat meestal ten koste van het
- 2 welzijn van dieren. In de landbouw worden dieren gezien als productiemiddel. Daarbij gaat men vaak
- 3 voorbij aan de leefomstandigheden van die dieren. Er moet op een totaal andere manier gekeken
- 4 worden naar de toekomst van de veeteelt en veehouderij in onze provincie.
- 5 Mensen kunnen, ook buiten de landbouw, dieren vreselijk leed aandoen. Dit verschijnsel moet
- 6 worden aangepakt.
- 7 Daar waar een vermeend overschot aan bepaalde dieren schade toebrengt aan landbouwgebieden of
- 8 natuur, moet gezocht worden naar diervriendelijke oplossingen om het probleem aan te pakken.

De SP wil:

1	Een snelle transformatie van traditionele landbouw naar extensieve, grondgebonden en circulaire landbouw.
2	Een verbod op megastallen in onze provincie (In Noord-Holland zijn nu 27 megastallen met melkkoeien, 1 megastal met vleeskuikens en 1 megastal met geiten). Het verbod moet ook gelden voor intensieve viskwekerijen.
3	Een kleinere veestapel in Noord-Holland.
4	Door middel van het verbeteren van de biodiversiteit alle dieren een betere kans op overleving bieden.
5	Schuilgelegenheden voor landbouwhuisdieren.
6	Stoppen met het uitroeien van ganzen door middel van afschot of vergassing.
7	Stoppen met de jacht op vossen.
8	De wolf een warm welkom heten in onze provincie. Met veehouders gaan we het gesprek aan over maatregelen om de mogelijke schade aan hun dieren, veroorzaakt door de wolf, zo klein mogelijk te houden en te vergoeden.
9	Een vermeend overschot aan één soort wilde dieren in een gebied liefst voorkomen of op een diervriendelijke manier aanpakken.
10	Bij sluizen en kanalen een veilige passage voor vissen creëren.
11	Van de Waddenzee een natuurreservaat maken en de beroepsvisserij beëindigen.
12	De visvergunningen van beroepsvissers opkopen, aalvis-verhuurcontracten opzeggen en geen nieuwe aalvis-verhuurcontracten aangaan.
13	Binnen redelijke afstand van elke gemeente een dierenopvang realiseren.